

What happened to...

De Vijver

24 mei 2017

MARLIES ROHMER
Architect

Architect Marlies Rohmer is met een camper het land in getrokken om te zien hoe het haar gebouwen is vergaan. Ze bekeek hoe het gebouw erbij stond en ging met de gebruikers in gesprek. In een serie essays deelt Rohmer op Architectenweb haar bevindingen. Vandaag aflevering 12: scholencomplex De Vijver in Den Haag.

Beheer en veiligheid

Scholencomplex de Vijver, een basisschool en een school voor meervoudig complex gehandicapte kinderen onder één dak staat na zo'n kleine vijftien jaar nog steeds als een baken in de wijk, herkenbaar als gebouw voor jongeren met zijn opklimbare toren. Tegelijkertijd voegt het gebouw zich met weelderige geveltuinten en mooi verouderende baksteen gevels vanzelfsprekend in de omgeving. Zo'n 15 jaar geleden, in 1998, probeerde ik in het ontwerp de radicaliteit van Superdutch te combineren met de maatschappelijke opgave voor architectuur.

Het gedachtegoed uit Bouwen voor de NEXT GENERATION: 'het sociaal culturele hart voor de buurt, een podium voor de stad' is echter niet datgene geworden wat ik had gehoopt. Het voorheen openbare gebouw en het buiten schooltijd te gebruiken basketbalveld op het dak van de school zijn afgesloten voor de buurt: er is een hek geplaatst om het schoolplein. (het idee was: met trappen, tribunes, een sporttoren, kun je het plein vloeiend laten overgaan in het gebouw. Het gebouw wordt zo zelf een spannend, opklimbaar speelobject. In plaats van beweging en spel als iets bijkomstigs te zien, kun je ze tot uitgangspunt van het ontwerp nemen en een gebouw maken dat zelf tot activiteit en beweging uitnodigt) De lange, brede dubbelzijdige bank die

ooit de begrenzing van het schoolplein vormde is aan één kant voorzien van een nieuw hek, zodat je er niet meer van twee kanten op kunt zitten.

Beheer en veiligheid zijn steeds belangrijker thema's bij scholenbouw en bij deze school is het niet anders. De veranderde context is van grote invloed, het gebouw is niet dát openbare podium en trekt zich terug achter haar hek. Ook zien we bijna Amerikaanse toestanden ontstaan met de betreedbaarheid van de school. Het lukt ons bij sommige scholen al niet meer om ons onderzoek te doen, laat staan om foto's te maken. 'Alle ouders moeten apart toestemming geven.'

Bouwen voor de NEXT GENERATION

Uit ons vorige onderzoek naar jongerencultuur kwam een aantal aspecten naar voren, die we probeerden te integreren in de Vijver. Ouders zijn steeds bezorgder geworden. Kinderen gaan niet meer zelfstandig naar school of naar de sportclub; met auto of bakfiets worden ze overal heen gebracht. Op hun achtste kunnen ze vaak nog niet zelfstandig oversteken. Voor hun ontwikkeling is het belangrijk dat ze zelf de gevaren leren inschatten. Deze tendens tot overbescherming gaat ook gepaard met het verschijnsel van overgewicht. Om hier iets aan te doen, moet er meer geïnvesteerd worden in voor kinderen veilige en uitnodigende buiten- en / of binnenruimtes.

Met trappen, tribunes, een toren, loopt het plein van de Vijver vloeiend over in het gebouw. Het gebouw wordt zo zelf een spannend, beklimbaar speelobject. In plaats van spel en beweging als iets bijkomstigs te zien, is het tot uitgangspunt van het ontwerp genomen. Het gebouw nodigt uit tot activiteit en beweging.

De sporttoren zou de identiteit van het gebouw worden. De werkelijkheid is anders: het nieuwe hek frustreert een deel van deze idealen. Waren deze idealen naïeve dromen van een architect, moet ik de volgende keer realistischer ontwerpen?

Klimaat

Er is kritiek op de mogelijkheden om te ventileren terwijl er wel dwarsventilatie mogelijk is met klepramen. Deze school, die 15 jaar geleden ontworpen is, is nog ontworpen zonder mechanische ventilatie (toiletten op onderdruk). De Vijver heeft inmiddels al in alle lokalen luchtkoeling ('airco') aangebracht.

Ik wil me niet vrijpleiten voor alles wat er mis is gegaan met de klimaatbeheersing, maar toen wij zo'n 15 jaar geleden begonnen met het ontwerpen en bouwen van scholen, liep alles nog over 'meerdere schijven'. De installatie-adviseur en – in mindere mate – de constructeur, deden hun werk op een eiland en als ze al werden aangestuurd, dan apart door (een vertegenwoordiger van) de opdrachtgever. Een projectmanagementbureau schrijft het programma van eisen en als daar de zonwering niet in genoemd stond, dan kwam deze er ook niet in. De manier waarop wij nu werken, is inmiddels in bijna alle gevallen integraal en op basis van Total Engineering, dat biedt zoveel meer kansen voor een kloppend gebouw, dan bij die opdeling van taken.

